DUILIU MARCU
– ce comunică prin arhitectura sa

LUCIA NEAGA

Abordarea mea despre arhitectul și profesorul Duiliu Marcu respectă reperele interdisciplinarității și datorită tezei mele de doctorat, în curs de elaborare, cu titlul *Comunicare prin arhitectură. Studiu de caz: Calea Victoriei – reper istoric, modern și contemporan*. Aceasta este o dovadă în ceea ce privește aplecarea mea asupra istoriei arhitecturii în România, importanța promovării acesteia, precum și a patrimoniului construit. Arhitectul Duiliu Marcu este reprezentativ prin modul în care a reușit să-și comunice ideile, prin ceea ce a realizat, dar și prin modul în care a transmis acest lucru discipolilor săi. Astfel, am descoperit că, prin arhitectură, se poate comunica în foarte multe moduri, fiecare având importanța și eficiența lui. Reprezintă o mărturie tăcută a tot ce este și ce-a fost în jur, o mărturie pe care generațiile viitoare o pot aprecia sau nu, dar nu o pot ignora. Astfel, prezentându-l pe Duiliu Marcu din perspectiva comunicării prin arhitectură, opera sa devine și mai prețioasă, și mai împlinită.

Duiliu Marcu, de-a lungul strălucitei sale cariere, a avut nevoie, de multe ori, de exprimare verbală sau scrisă, dar creația lui arhitecturală a fost, în mod sigur, mai vizibilă și mai durabilă. De aceea voi încerca să pun în dialog comunicarea cu materialele de expresie ale arhitecturii. Comunicarea capătă astfel un plus pe care nu l-aș fi putut obține, decât prin redarea tensiunii de transmitere a forței arhitecturii. Comunicarea prin arhitectură reprezintă un element indistructibil. Consider că Duiliu Marcu a înțeles că și tăcerea în contemplație este o formă de comunicare fecundă, uneori. Prin acest demers, analizez raportul dintre comunicare și contemplație, sensul pe care Duiliu Marcu îl conferă acestui raport.

Deși cuvântul comunicare reprezintă un termen considerat foarte cunoscut, el este plin de valențe, dar și de neclarități. Pentru a-l înțelege, ar trebui văzută evoluția lui *homo sapiens,* trecând prin *homo faber* și *homo ludens*, la *homo communicans*, așa cum este expusă de către Mihai Dinu, unul dintre cei mai importanți autori în

domeniul comunicării, în cartea sa „*Comunicarea. Repere fundamentale*”[1]. Astfel, nu se știe exact dacă *homo faber* și-a construit uneltele singur sau a avut schimburi de informații cu ceilalți membri ai comunității sale, dar, în mod cert, progresul ulterior și explozia invențiilor se datorează schimbului de idei dintre oameni și utilizării experienței acumulate de-a lungul timpului. Comunicarea și cooperarea stau la baza acestui progres. Pare că numai *homo ludens* este o excepție, că trăiește cu nostalgia jocului copilăriei. Johan Huizinga[2] demonstrează în cartea sa intitulată chiar *Homo ludens*[3] că jocul și creativitatea cuprind, în esență, aceleași valori : fantezia, libertatea, dezinteresul. De aceea, arta, respectiv arhitectura, se subscriu și lui *homo ludens*, reprezentând „*nu numai forme de comunicare, ci* și *agenți de comunicare interumană*”[4]. Casa comunică cu noi, iar semnalele emise sunt evidente. Cealaltă școală de gândire, referitoare la intenționalitatea de a comunica, este școala de la Palo Alto, care a emis și axiomele comunicării. Cercetătorii Paul Watzlawick, Janet Beavin și Don Jackson[5] consideră că este imposibil să existe non-comunicare. Chiar și tăcerea este o formă de comunicare. Casa, generic vorbind, comunică prin faptul că există. Iar arhitectul este cel care i-a dat viață și care trece astfel, prin construcția sa și datorită ei, în nemurire. Duiliu Marcu se încadrează perfect în acest tipar.

Cum am mai spus, arhitectura este și despre tăcere sau despre un dialog tăcut, cu tine însuți. În lucrarea sa *Despre tăcere*[6], David Le Breton semnalează lipsa de *însemnătate* pe care o capătă cuvântul din cauza abundenței de limbaj. Mesajul ajunge astfel să fie lipsit de efect, din moment ce, *în* comunicarea modern*ă*, a păstra un moment de tăcere devine ceva de-a dreptul fraudulos. Autorul *îl* amintește pe filosoful danez Soren Kierkegaard, care propune „*un catharsis al tăcerii*” până când valoarea cuvântului va fi pe deplin restaurată. În cazul arhitectului Duiliu Marcu, opera sa impune deseori o reacție mută de admirație, o tăcere care este tot un fel de comunicare, nefiind vid, ci suflul necesar pentru continuarea conversației. Arhitectura sa,

1 Dinu, Mihai, *Comunicarea. Repere fundamentale*, București, Editura Orizonturi, 2014.

2 Johan Huizinga (1872-1945), istoric olandez, profesor de istorie medievală și contemporană la Universitatea din Leyden, apoi din Groningen.

3 Huizinga, Johan, *Homo ludens,* traducere de H.R.Radian, București, Editura Humanitas, 2012.

4 Dinu, Mihai, *op. cit.*, p. 7.

5 *Ibidem*, p. 23.

6 Le Breton, David, *Despre tăcere*, traducere de Constantin Zaharia, București, Editura ALL Educational, 2001.

prin materialitatea ei, este învăluită în tăcere și mister.

1. Duiliu Marcu - omul

Conform revistei *Arhiva de arhitectură*[7], Duiliu Marcu s-a născut la Calafat, în data de 25 martie 1885, într-o familie modestă. Tatăl său era căpitan în armata regală, iar mama sa era casnică. Studiază la școala primară și la gimnaziul din localitate, iar la 15 ani se înscrie la Liceul Carol I din Craiova, secția reală. În fiecare an de studiu, obține note foarte bune la desen, pe baza cărora îi sunt conferite premii speciale. În 1905, decide să urmeze cursurile Școlii de Arhitectură din București, însă, după doar un an, pleacă la Paris, unde studiază la Școala de Arte Frumoase, iar în 1912 se întoarce în țară, ca diplomat al statului francez.

Pe lângă prodigioasa activitate de arhitect, în perioada 1929-1957, Duiliu Marcu a fost profesor la Academia de Arhitectură, astăzi Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu". În perioada 1953-1966 a fost președintele Uniunii Arhitecților din România, iar din anul 1955 este membru plin al Academiei Române. A trecut în neființă la București, în data de 9 martie 1966.

Profesorul Gheorghe Curinschi Vorona[8] ne furnizează câteva informații referitoare la cursul de istorie universală a arhitecturii, predat de profesorul Duiliu Marcu în perioada 1929-1944. Structurarea și orientarea acestui curs au fost influențate de lucrările pe teme comparatiste ale istoricului Francois Benoit, profesor de istoria artelor la Universitatea din Lille.

Dar ceea ce urmează se referă la Duiliu Marcu arhitectul, profesionistul.

2. Duiliu Marcu - arhitectul

Duiliu Marcu a subordonat formalul umanului, în antiteză cu Le Corbusier, care a procedat invers și ale cărui clădiri, mai ales locuințe, nu sunt umane, nu intră în obișnuința oamenilor. Pentru a reveni la comunicare, pot afirma că Duiliu Marcu este scânteia care inițiază reacția. O reacție care se propagă și acum și care va continua, modelându-se și metaformozâdu-se, conform evoluției, dar care va rămâne o linie clară de comunicare pentru prezent și viitor. Duiliu Marcu a creat o arhitectură agreabilă, care s-a adaptat condițiilor din România. A profitat însă de acuratețea liniilor moderniste, ținând cont, totodată, de seva internă, de *pattern*-ul

7 http://arhivadearhitectura.ro

8 Curinschi Vorona, Gheorghe, *Introducere* în *arhitectura comparată*, București, Editura Tehnică, 1991, p.24.

cultural autohton. A reușit să combine liniile mari, moderniste, cu detalii de piatră etc., cu elemente locale. Spre deosebire de Petre Antonescu, adept al clasicismului, Duiliu Marcu a fost receptiv la linia vremii, fiind maleabil în același timp. A modelat imaginea Bucureștiului, clădirile sale devenind emblema locului în care se află. A combinat elegantul cu utilul, inovația cu tradiția.

Arhitectura poate fi abordată și într-o manieră diferită. Astfel, Gheorghe Curinschi Vorona consideră comparatismul o metodă științifică ce constă în studiul unui domeniu într-o manieră comparativă. La originea arhitecturii comparate se află literatura comparată, care are aceleași principii. În arhitectură, dar nu numai, înseamnă analiza elementelor înrudite. Scopul comparației este al unei mai bune înțelegeri a unui nou element apărut. Prin comparație, se evidențiază atât asemănările dintre două sau mai multe elemente, culturi etc., dar și deosebirile. Accentuând ideea, Gheorghe Curinschi Vorona precizează că *„relațiile genetice conferă arhitecturilor o anumită identitate”*[9]. Ceea ce adaugă valoare surselor primare, genetice sunt influențele, care reprezintă surse dobândite. Precum în teoriile comunicării, autorul definește termenii de *„emițător”* și *„receptor”*, prin care se exprimă evoluția relațiilor de contact dintre arhitecturi. Prin urmare, doi termeni de comunicare devin definitorii în explicarea evoluției arhitecturii. Transferul de informație de la emițător la receptor sau invers, se face direct sau indirect, prin intermediul unor personalități sau școli de gândire, curente, stiluri. Uneori însă, în artă, în general, și în arhitectură, în mod particular, este dificil să trasezi o graniță între sursă și influență, deoarece uneori influențele apar în etape, se suprapun peste sursă sau au un caracter spontan, necontrolat.

Astfel, istoria arhitecturii din România în perioada modernă este semnificativă pentru a evidenția rezistențele. Conform lui Gheorghe Curinschi Vorona, „școala *națională a arhitecturii românești fondată de Ion Mincu a constiuit succesiv o manifestare a rezistenței față de cosmopolitismul eclectic și față de cel modernist, pentru ca apoi, arhitectura modernă, dezvoltându-se în opoziție cu școala arhitecturii de tradiție, să capete o anumită amprentă autohtonă, constituind o replică creatoare în raport cu sursele ei europene. Arhitectul Duiliu Marcu, clasificându-și opera după criteriul surselor, scria despre lucrările sale de arhitectură românească modernă, referindu-se,*

9 Curinschi Vorona, Gheorghe, *op.cit.*, p. 31.

evident, la o anumită amprentă autohtonă a operelor sale de factură modernă"[10].

Cariera de arhitect a lui Duiliu Marcu cuprinde trei etape: arhitectura clasică, influențată de modelul francez, arhitectura neoromânească (brâncovenească) și arhitectura modernă. O serie dintre informațiile care urmează sunt preluate din lucrarea *Duiliu Marcu-Semicentenar-1966-2016*.

Prima perioadă din cariera lui Duiliu Marcu, între anii 1912-1925, cea a academismului francez, este influențată de studiile urmate la Paris. În perioada 1912-1913, a colaborat cu Nicolae Ghica-Budești la extinderea Universității din București, aceasta fiind prima sa activitate profesională. Universitatea din București este cea mai veche construcție românească, realizată de un arhitect român cu studii superioare la Berlin, Alexandru Orăscu. Astfel, Duiliu Marcu a avut șansa de a contribui la realizarea primei clădiri publice ce deschide epoca modernismului în România. În perioada clasică, Duiliu Marcu a realizat mai multe lucrări, precum: casa Iulian Vrăbiescu, Craiova, 1913-1915; Casa Tudor Mărăscu, Craiova, 1914-1915; Catedrala Madona Dudu din Craiova, proiect de execuție - construită de arhitectul I. D. Traianescu pe fundațiile din proiectul lui Duiliu Marcu, 1914-1915; casa ing. Constantin M. Vasilescu, București (astăzi sediul Aeroclubului României), bd. Lascăr Catargiu, nr. 54, 1915-1916 și 1920-1925; casa Sevastia Ilie Săbăreanu, București, bd. Regina Maria, nr. 52-54, 1916-1919; casa doctor Anton Dobrovici, București, bd. Lascăr Catargiu, nr. 40, 1919 și 1922-1925; proprietatea A. Gusti, București, Parcul Ioanid, 1912; casa Ilie Săbăreanu, București, Parcul Ioanid, proiect, 1913 și casa N. Titulescu, București, șos. Kiseleff, nr. 35, proiect, 1914-1916.

A doua perioadă din cariera lui Duiliu Marcu, care ajunge până în anul 1930, este perioada arhitecturii de tradiție, neoromânească. Pentru a dezvolta această arhitectură, Duiliu Marcu identifică influențele bizantine și caută originile artei feudale românești, mergând în acest sens în diferite locuri din țară, din Oltenia până în Moldova, la mănăstiri. Deși era foarte talentat la desen și acest lucru îi conferea ușurință în a realiza elemente decorative, totuși, își dă seama că este adeptul unei arhitecturi simple, marcată de justețea proporțiilor, după cum el însuși mărturisește. Acestea sunt elemente care anunță trecerea la arhitectura modernistă, care îi va marca restul vieții.

10 *Ibidem*, p. 41.

Unele dintre lucrările realizate în perioada arhitecturii de tradiție fac deja trecerea spre arhitectura modernistă, căreia i se va dedica Duiliu Marcu în continuare.

„Preocuparea mea de a găsi soluţii originale româneşti, de a lua din arhitectura clasică numai claritatea, simplitatea, ponderea, euritmia, proporţiile, meticulozitatea studiilor de detaliu, precizia execuţiei [...] au constituit pentru mine o linie de conduită, un crez care mi-a servit ca îndreptar în întreaga mea activitate. Iată în ce împrejurări am încercat să creez"[11].

Prezint câteva lucrări din creația lui Duiliu Marcu din perioada de tradiție (stilul neoromânesc interbelic): imobil din București, str. Sf. Apostoli, nr. 11 – demolat în anii '80, 1922-1923; casa Procopie-Dumitrescu, București, str. Batiștei, nr. 35, 1922; casa Marie și Ion Pillat, București, str. Gogu Cantacuzino, transformare, 1922; casa doamnei Adina Vasilescu, București, str. Pompiliu Eliade, transformare, 1922; Școala Politehnică din Timișoara – Pavilionul de Mecanică, cămin studențesc și cantină, 1923-1926-1931; Teatrul orașului Timișoara, Piața Operei, sala de spectacole, interioarele, 1923-1928; Vila Nicolae Tabacovici, Sinaia, 1923; casa familiei Julietta și Eugen Teodorini, Ploiești, str. Stănică Marin, 1923; casa Aristide Blank, București, str. Gen. Berthelot, transformare, 1923-1924; stațiile de transformare pentru iluminatul orașelor Sinaia și Bușteni, 1923-1926; crematoriul „Cenușa" (prima clădire de acest fel din Europa), București; proiect de execuție - construit de arhitectul I. D. Traianescu pe fundațiile din proiectul lui Duiliu Marcu, 1924-1925; Piața Unirii din Oradea, 1924-1926; restaurantul „La Colonade" din București, Șoseaua Kiseleff – demolat în perioada interbelică, 1925-1927; Hotelul Athénée Palace, București; renovare, transformare, 1925-1927; casa familiei Julietta și Eugen Teodorini, București, str. Alexandru Philippide, nr. 17, 1926-1928; Pavilionul României la Expoziția Internațională de la Barcelona, 1929; proprietatea George Ionescu (socrul arhitectului), București, str. Gogu Cantacuzino, nr. 65, după naționalizare Ambasada Ungariei – la parter era biroul lui Duiliu Marcu, 1920; Piața Centrală la Costinești; proiect, 1930. Enumerarea de mai sus reprezintă doar o parte din activitatea lui Duiliu Marcu în perioada de tradiție.

A treia perioadă din cariera lui Duiliu Marcu este cea de arhitectură modernă. Astfel, acesta renunță la arcele eliptice și la logiile utilizate la edificiile anterioare, iar interioarele devin total moderne, cu influențe Art Déco. Deși până în anul 1930,

11 Marcu, Duiliu, *Duiliu Marcu – Arhitectură, 1912-1960*, Ed. Tehnică, 1960, București, p. 21.

Duiliu Marcu realizase deja lucrări importante și valoroase, care s-au bucurat de mult succes, a simțit nevoia unei schimbări de abordare, iar aceasta s-a materializat în modernism, adaptat însă specificului României. Această nouă viziune a sa în ceea ce privește abordarea arhitecturii poate fi comparată, pe alocuri, cu arhitectura promovată de Benito Mussolini, în Italia. Duiliu Marcu a devenit principal personalitate a curentului modernist în România. El însuși explică această opțiune: *„Pe baza experienței accumulate în activitatea dintre 1912 și 1930, examinându-mi poziția față de cele două curente (classic și de tradiție), am înțeles că nu mergeam pe drumul cel mai bun și că trebuia să-mi modific radical concepția despre arhitectura noastră. [...] Arhitectura trecutului aparținea trecutului, prezentul cerea altceva de la arhitecți. [...] Pentru aceste motive, încă de la 1930 am căutat drumul spre o arhitectură românească modernă pe care am încercat să o îmbrac în forme cât mai originale*"[12]. În etapa modernistă a carierei sale, Duiliu Marcu abordează o varietate de programe, precum clădiri publice, birouri, apartamente, locuințe și pavilioane expoziționale. Iată câteva dintre lucrările sale: imobilul de locuințe al Societății „Mica" (Ion Gigurtu), București, Calea Victoriei, nr. 61-63, 1934; „Blocul Nestor" (cofetăria Nestor la parter și biroul arhitectului Duiliu Marcu) - dispărut la cutremurul din 1977,1932; casa ing. Constantin Bușilă, București, Aleea Modrogan, nr. 1, 1932-1933; Vila profesor Pogoneanu, Sinaia, 1933; centru alimentar Buzău (piață), 1934-1936; Teatrul orașului Timișoara, Piața Operei, fațadele - faza a doua, 1934-1936; Palatul Ministerului Transporturilor; colaborator principal arh. Șt. Călugăreanu, 1934-1937; Casa Autonomă a Monopolurilor Statului, Calea Victoriei, nr. 150, 1934-1941; casa ing. Luca Bădescu, București, bd. Aviatorilor, 1934; casa profesor Mircea Djuvara, București, str. Sofia, nr. 14, 1934-1935; Biblioteca Academiei – Săli de lectură și birouri, București, Calea Victoriei, 1936-1937-1938; Gara regală de la București-Mogoșoaia, 1937-1938; Gara regală de la Sinaia 1937-1938; Ministerul Afacerilor Străine - Palatul Victoria, 1937-1944-1952; imobilul cu birourile Societății „Mica", București, Calea Victoriei, nr. 61-63 - dispărut la cutremurul din 4 martie 1977, 1937; Hotel Athénée Palace București, aripa nouă - faza a doua, 1937; Banca Marmorosch-Blank, București, extindere la Calea Victoriei, 1934. Și de această dată am enumerat o parte din lucrările lui Duiliu Marcu. În perioada modernă a mai realizat o serie de planuri de sistematizare, pentru numeroase orașe din România.

12 Uniunea Arhitecților din România, *Duiliu Marcu-semicentenar-1966-2016*, București, 2016.

Prof. Dr. Arh. Sorin Vasilescu exprimă plastic valoarea lui Duiliu Marcu: „*Una este să cânți după note, alta este să creezi cânt și muzică. Una este să știi să desenezi, alta este să ai vocație. El a avut, în sensul major al cuvântului, vocație*”.

Duiliu Marcu a mai fost supranumit arhitect al detaliilor. Profesorului Sorin Vasilescu nu-i scapă acest lucru:

„*De la clanță până la rezolvarea din punct de vedere urban, totul trebuie să fie stăpânit de arhitect. În sensul acesta, putem spune că a fost un arhitect al detaliului. Deci a știut să proporționeze volumele de zeci de metri ale construcțiilor sale și pe urmă a știut să meargă până la un detaliu de lambriu, de pardoseală, de clanță sau de cheie*”[13].

Arhitectul Duiliu Marcu a reușit să perfecționeze detaliul dând o mare importanță supravegherii șantierului. Deși a fost profesor și teoretician, a îmbinat aceste abilități cu activitatea practică, lucru deosebit de util în comunicarea cu studenții săi, pentru formarea acestora. Duiliu Marcu explică importanța șantierului:

„*Orice șantier trebuie tratat ca un copil. Întâi îl cerți, îl asupreşti, îl educi, apoi îl lauzi şi iarăşi îl chinuieşti*”[14].

Având astfel de criterii, își alegea cu mare atenție meșterii și îi supraveghea pentru a se asigura de calitatea lucrărilor. Rezultatul se vede în detaliile de interior, realizate cu mult profesionalism și care au trecut proba timpului, întrucât le putem admira și astăzi, după o sută de ani. Prin urmare, opera lui Duiliu Marcu nu ar fi putut fi realizată și nici înțeleasă fără a se lua în considerare importanța șantierului.

1. **Cu Duiliu Marcu pe Calea Victoriei**

Calea Victoriei reprezintă o arteră emblematică a Bucureștiului. O descriere semnificativă a acesteia este oferită de scriitorul și istoricul G.I. Ionnescu-Gion:

„*[…]Mai norocos ense de cât tote de la deschiderea lui şi pene astăzi, a fost şi este Podul Mogoşoiei, numit la intrarea triumfală a trupelor române în Bucuresci, dupe resboiul Independenței, Calea Victoriei*”[15].

Discursul este un enunț purtător de mesaj. Este arhitectura discursivă? Câtă utilitate *versus* discursivitate poartă în sine arhitectura?

Dintotdeauna și în orice secvență de etapă a civilizației consemnate cu suficiența

13 http://arhivadearhitectura.ro/arhitecti/duiliu-marcu/

14 Oprea, Adrian, Duiliu Marcu 1885-1966 – revista Arhitectura, nr. 4/ 86, București, p. 62.

15 Ionnescu-Gion, G.I., *Istoria Bucurescilor*, Bucuresci, Stabilimentul Grafic I,V, Socecu, Strada Berzei nr,59, 1899, p. 402.

autorului (autorilor), mesajele au fost traduse cel puțin dublu, plecând de la emițător→traducător→receptor. Traseul mesajului simbol ezoteric (sau nu) devine canalul de comunicare principal. Un mesaj neînțeles și nepertinent nu își atinge scopul.

Mesajul transmis de Duiliu Marcu pe Calea Victoriei este unul pertinent și discursiv. Există mai multe consemnări demne de luat în seamă referitoare la amprenta lăsată de Duiliu Marcu pe Calea Victoriei. Gheorghe Crutzescu, în lucrarea sa *Podul Mogoşoaiei-Povestea unei străzi*[16] ne prezintă lucrări ale lui Duiliu Marcu de pe această arteră. Astfel, conform lui Gheorghe Crutzescu, în Piața Victoriei, a fost construit *„noul palat al Ministerului Afacerilor Străine, ridicat între anii 1937-1938 după proiectul arhitectului Duiliu Marcu"*[17]. Acest edificiu se află în apropierea Palatului Sturdza. În zilele noastre, Ministerul de Externe de atunci a devenit sediul Guvernului României, cunoscut sub numele de Palatul Victoria. Acesta are o suprafață de 26.000 de metri pătrați. În subsol sunt păstrate atât arhiva diplomatică din anii'40, cât și documentele executivului. La primul etaj se află sălile de recepție și actuala sală de ședințe a Guvernului. Sala Transilvania este cea mai mare încăpere din Palatul Victoria, are 71 de metri lungime și 10 metri lățime, fiind locul unde au loc ceremoniile oficiale.

Prof. dr. arh. Sorin Vasilescu, despre Palatul Victoria: *„În primul rând, o aşezare cu totul şi cu totul particulară, este un cap de perspectivă, aşa cum cu uşurinţă se vede, încheie un bulevard, din păcate un grup statuar, aşezat puţin strâmb, stă în faţă, tulburând viziunea de integrare a artelor pe care Duiliu Marcu o dorea"*[18].

Palatul Victoria (Guvernul României)

Tot pe Calea Victoriei, conform lui Gheorghe Crutzescu, era casa întreprinzătorului Gheorghe Assan, originar din Moldova. Casa familiei acestuia a fost pe locul ce a devenit Fundația Carol I, la sfârșitul secolului al XIX-lea. *„Urmaşii i-au continuat activitatea şi au amplificat-o. În casa Assan a funcţionat hotelul Metropol, înfiinţat înainte de 1877. În timpul Războiului de Independenţă era adăpost pentru reprezentanţii diplomatici şi pentru militarii ruşi. Clădirea a fost înlăturată cu prilejul sistematizării Pieţii Palatului în 1939, conform proiectului arhitectului Duiliu Marcu pentru a fi amplasat*

16 Crutzescu, Gheorghe, *Podul Mogoşoaiei-Povestea unei străzi*, București, Editura Biblioteca Bucureştilor, 2011.

17 Crutzescu, Gheorghe, *op. cit.*, p. 562.

18 http://arhivadearhitectura.ro/arhitecti/duiliu-marcu/

Palatul Victoria (Ministerul de Externe)

monumentul cu statuia ecvestră a regelui Carol I”[19].

Continuăm parcursul Căii Victoriei, alături de Duiliu Marcu. Gheorghe Crutzescu ne povestește în continuare: „*Hotelul Athénée Palace, ridicat pe Calea Victoriei, colţ cu strada Episcopiei, între anii 1912-1914, după planurile arhitectului român Daniel Renard. Constructor inginerul Téophil Brădeanu în anii 1912-1914. Este considerată a fi prima construcţie civilă cu structură din beton armat. A fost refăcut şi modernizat după planul arhitectului Duilu Marcu, în anii 1935-1937. A fost distrus parţial de bombardamentele verii anului 1944. A fost refăcut în 1945, lucrare realizată sub îndrumarea arhitectului Duiliu Marcu iar în 1963 a fost completat cu o construcţie de mari proporţii, cu deschidere spre Calea Victoriei şi strada Kretzulescu*”.[20]

Hotelul Athénée Palace Hilton

O altă lucrare semnificativă a arhitectului Duiliu Marcu, de pe Calea Victoriei, este Casa Autonomă a Monopolurilor de Stat. A fost ridicată pe locul caselor lui Niculescu Dorobanțu, între anii 1938-1940. În perioada 1948-1989, a fost sediul Comitetului de Stat al Planificării, apoi sediul Ministerului Industriilor și al altor instituții.

Casa Autonomă a Monopolurilor de Stat

„*Biblioteca Academiei Române beneficiază de edificiul înălţat în anii 1936-1937 după proiectul arhitectului Duiliu Marcu. Cu sprijin financiar din partea Băncii Naţio-*

19 Crutzescu, Gheorghe, *op. cit.*, p. 472.
20 *Ibidem*, p. 517.

Athenee Palace

nale a României şi a altor sponsori s-a trecut la realizarea unei noi construcţii cu faţadă spre Bd. Dacia şi totodată a fost acordată atenţie şi localului din perioada interbelică"[21].

Calea Victoriei îi datorează lui Duiliu Marcu și blocuri de apartamente (nr. 61-63).

Datorită calităților sale de arhitect și profesor, dar și pentru realizările și talentul său, Duiliu Marcu a fost prezentat și promovat în reviste de arhitectură, precum și în lucrarea emisă de Uniunea Arhitecților din România, cu ocazia semicentenarului. Acesta se bucură de o popularitate semnificativă și în mediul online, nu doar în ceea ce privește opera sa. Pe Social Media îl regăsim pe blogul și pe pagina create special în memoria sa. În același timp, Muzeul Școlii de Arhitectură îl amintește în mai multe postări și îl omagiază și în expoziția proprie.

21Crutzescu, Gheorghe, *op. cit.*, p. 539.

De menționat este și faptul că s-au organizat evenimente în onoarea sa, postate pe Facebook, pentru a fi promovate în ultimul an.

În încheiere, un aspect semnificativ care arată caracterul și determinarea lui Duiliu Marcu de a fi mereu mai bun, mai performant. Aceste lucruri rezultă chiar din spusele sale:

„Voi fi reuşit oare? Eu pot să declar [...] că sunt departe de a fi fost întotdeauna mulţumit de ceea ce am realizat”[22].

Sursa ilustrațiilor: Lucia Neaga

22 Marcu, Duiliu, *Arhitectură 1912-1960, Editura Tehnică*, București, 1960, p.21.